

100-LETNICA ROJSTVA DR. VLADIMIRJA BRAČIČA IN MONOGRAFIJA O HALOZAH

11. oktobra 2019 je Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru praznoval 100-letnico rojstva prof. dr. Vladimirja Bračiča, enega od očetov mariborske univerze in tudi geografije na njej. Precej burno življenje tega znamenitega geografa so zaznamovale Haloze, vinorodna pokrajina južno od Drave, ki je prav po njegovi zaslugi postala širše znana in geografsko proučena, sam pa se je uveljavil kot eden vidnejših predstavnikov slovenske socialnogeografske šole. Mariborski kolegi so okroglo obletnico zaznamovali s tremi medsebojno povezanimi aktivnostmi: z znanstvenim simpozijem, z znanstveno monografijo in razstavo o dr. Bračiču.

Vladimir Bračić je tako ne le začetni in morda ključni proučevalec Haloz, temveč tudi nekakšen »zavetnik« regije, saj je o njej kot domačin pisal tudi zaradi družbene angažiranosti. Medsebojno povezana Bračićev življenjski cikel in raziskovalni opus sta v monografiji predstavljena v razširjenem uvodnem delu. Bračić (rojen 1919 v Cirkulanah) je po učiteljsišču začel svojo poklicno pot kot učitelj. To kariero je prekinila druga svetovna vojna, v kateri je preživel vlogo interniranca in se pozneje aktivno vključil v partizansko gibanje. Dosegel je pomembne vojaške uspehe, a se po vojni vrnil v učiteljske vode, vmes doštudiral geografijo na Univerzi v Ljubljani, kjer je leta 1965 tudi doktoriral. Po uspešni karieri srednješolskega profesorja in ravnatelja je spričo družbene angažiranosti postopoma pričel uresničevati idejo: oblikovati univerzo v Mariboru! Ta zamisel mu je tudi uspela (1975) in pripadla mu je čast prvega, ustanovnega rektorja. Bračić se s tem postavlja med vidne šolnike slovenskega prostora in je prototip geografa, ki je usmerjen k aplikacijam. Mariborski kolegi so se – kot dediči Bračičeve bogate raziskovalne zapuščine – ob 100- obletnici njegovega rojstva tako zelo primerno oddolžili z monografijo, ki posreduje sodobna razvojna vprašanja te vinorodne regije z značilnim gričevnatim pejsažem. Monografija »Kulturna pokrajina Haloze« predstavlja referenčno delo za naš čas in vzhodnoslovenski prostor.

Monografijo (220 strani, 10 avtorjev, izdana v zbirki: Prostori) so uredili V. Drozg, U. Horvat in E. Konečnik Kotnik. Prvi del monografije je poseben z vsebinskega in metodološkega vidika: različni avtorji so pripravili obširen in natančen oris Bračičevega strokovnega opusa, ki se še posebej reflektira z raziskavami v Halozah. Ta natančen vpogled predstavlja dragoceno popotnico k pregledu slovenske geografske bibliografije in Bračičeve biografije. Drugi del se po poglavjih posveča različnim vidikom proučevanja Haloz in podaja izsledke empiričnih študij, v katerih so avtorji uporabili različne metodološke pristope. Prispevki o kmetijstvu, spremembah rabe tal, značilnostih prsti in odprtih okoljskih vprašanjih, demografskem razvoju, turističnih virih, temelječih na starih (kmetijstvo s poudarkom na vinsko-sadnih usmeritvah) in novih (pohodne in kolesarske poti, tematizacija lokalne kulturne dediščine), so nakazali, s čim je mogoče zavreti negativne gospodarske in demografske procese ali pa regijo celo potegniti iz

marginalnosti. Racionalen uvid je nujni predpogoj za primerno in trezno trasiranje razvojnih paradigem, seveda ob predpostavki, da se za to aktivirajo tako lokalni (haloški) človeški viri kakor tudi sistemski ukrepi najmanj širše slovenske regionalne ter državne ravni. Zadnji del predstavlja teoretično-metodološko razpravo: če govorimo, kdo in na kakšen način ustvarja in vzdržuje kulturno pokrajino, je ob prepoznavanju problemov mogoče snovati tudi konstrukcije njihovega preseganja. Ta del zelo posrečeno in simbolno zaokroža monografijo, vračajoč se k naslovnemu izzivu: kulturni geografiji.

Izjemno lepo organiziranemu ter dobro obiskanemu dogodku (tako s strani Univerze v Mariboru kot njegove Filozofske fakultete) je posebno noto dodala tudi prisotnost Bračičevih stanovskih kolegov – dr. Božidarja Kerta, dr. Boruta Belca in dr. Mirka Paka ter predstavnikov razvojnih ustanov iz Haloz. Dogodek je tako zaznamovala tudi živahna strokovna diskusija, usmerjena predvsem k Halozam: kulturni pokrajini s perspektivami in optimizmom, ne le (včasih kar preveč ukoreninjeno) predstavo o ubožnosti periferije.

Jernej Zupančič, Dejan Cigale in Irma Potočnik Slavič

Prizor z znanstvenega simpozija, ki je potekal 11. oktobra 2019 v prostorih Filozofske fakultete Univerze v Mariboru (foto: I. Potočnik Slavič).

